

A gutori román kori templom

2010 július 05. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmen kívül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Visszatérünk az 1920-ban Csehszlovákiának ítélt, ma Szlovákiához tartozó, túlnyomórészt magyarok lakta Csallóköz középkori emlékeihez. Ezúttal a két hete bemutatott Somorjával szomszédos kis faluba, Gutorba látogatunk el. A hatszáz lelkes település (hivatalos neve Hamuliakovo, az 1945-ig a környéken élt németek Guternnek nevezték) első ízben az Aranybulla esztendejében, 1222-ben bukkant fel egy oklevélben, „de Gutt” szóösszetételben. 1287 és 1337 között ismét szerepelt, mégpedig plébániai helyként, ami azért érdekes, mert még a középkorban Somorja fiókegyházává lett.

Gutor Szent Kereszt titulusú régi egyházát az 1857-ben a helyszínen járt Ipolyi Arnold „számtalan újításai dacára is eredeti gót és valószínűleg késő gót épületnek” írta le. Ne legyünk igazságtalanok, csupán az elmúlt negyed évszázadnyi idő alatt is – amióta e sorok írója vissza-visszalátogatott a tüneményes emlékekhez – sokat változott az épület külleme és környezete, nemhogy hat évszázad alatt. A szóban forgó templom valójában ugyanis az 1200-as évek közepe táján épült, többnyire román stílusban. Nyugati tornyának három egymás feletti sorban lévő félköríves ikerablakai, a hajó déli kapuzata és lőrésai, a szentély tölcserébélletablakai és más részletei (fő részfogas fríz, íves vakárkásor, keretes faltükrök) XIII. századi keletkezésre vallanak. Ipolyit alighanem az téveszthette meg a korhatározásban, hogy a templom apszisa sokszögű – s nem félköríves vagy egyenes záródású –, azonban ennél a rendhagyó megoldásnál sokkal fontosabb a szentély ablakaival jelzett emeletes forma. E formájában a gutori templom igazán egyedülálló a középkori magyar emléktanyagban. (A közeli deáki bencés apátsági templom szintén kétszintes ugyan, de szerkezetük és minden részletük különbözik egymástól.) A téglából készült épület belső hossza (a torony alatti előcsarnok nélkül) 12 méter, a hajó 6,5, a szentély 4,5 méter széles. Román kori sík mennyezet fedi, dongaboltozat csupán a szentélyt borítja, amely az 1260–70-es évekből származik. Az 1972 és 1984 között kisebb-nagyobb megszakításokkal folyt feltárás és renoválás igyekezett tisztázni és bemutatni a templom román stílusjegyeit, emiatt lebontották a XIX. századi sekrestyét, az előcsarnokot és az újabb kori támpilléreket. Más kérdés, hogy a kiszolgáló épületrész helyére tervezett modern, csigavonal alaprajzú, üvegfalú sekrestye különkülön mutat e ritka szépségű emlékekhez toldva, mint amelyet lebontottak. 1981-ben kerültek elő a templomhajó északi falának vakolatrétegei alól annak a freskóciklusnak a részletei, amely az 1200-as évek dereka és a XV. század vége közt több periódusban keletkezett. Legfontosabb közülük Szent László király legendájának néhány töredéke – a leányrabló kun üldözése és a párviadal jelenete –, amelyről László Gyula vetette fel az 1488-as augsburgi Thüróczy Krónika címlapképével való hasonlatosságot. A többnyire ma is magyarok lakta faluba az utóbbi években egyre többen költöznek ki a nyugalomra vágyók a közeli Pozsonyból, dacára annak, hogy a bőségesen felduzzasztott vízszintje meghaladja a templom tornyának magasságát...

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló

